

deVerdieping **Trouw** | **Groen!**

Stadswandeling Terug op misdienaarsreis, in spijkerbroek

01-06-2002 | Frank Kools

Toen ik in de zesde klas van de lagere school misdienaar werd, wist ik dat daar twee cadeautjes tegenover stonden. Het ene lag vlak voor Sinterklaas ingepakt op de voorste kerkbank: het jeugdboek Kruistocht in spijkerbroek. Het tweede was een dagtocht begin zomer per bus. De bestemming was onder meer het West-Brabantse Oudenbosch, veruit het meest Roomse en 'Romeinse' dorp in de buurt en daarom zo geschikt. In deze wandeling ga ik terug op misdienaarsreis, in spijkerbroek. Een tocht voor liefhebbers van echte roomse plaatjes. Het kleine NS-station van het West-Brabantse dorp is het beginpunt. Vandaar lopen we rechtuit de Stationstraat in. Aan het eind linksaf de Sint-Bernaertstraat in. Vrijwel meteen rechts ligt een kerkhof, de plek waar tot halverwege de negentiende eeuw het oude dorpskerkje stond. Midden op de begraafplaats, op de Jeruzalemheuvel, ligt de grafsteen van pastoor Hellemons, de man die Oudenbosch tot het Rome van het Noorden maakte.

We lopen verder op de Sint-Bernaertstraat naar de Markt. Daar meteen rechtsaf. Het grote gebouw aan de rechterhand was vroeger klooster en pensionaat. Nu herbergt het het stadhuis en de bibliotheek. De linkerkant wordt gedomineerd door de imposante basiliek van St-Agatha en St-Barbara. We laten dat gebouw even links liggen en lopen over de wandelpromenade naar het straatje achter de basiliek. Dat is het Doelpad, de plaats waar de schuttersgilden ooit hun huis hadden. Het huis op nummer 13 is de moeite van het bekijken waard. De lange gevelsteen met daarin biggen en varkens laat zien dat hier ooit een slager zat. Bij het kruispunt slaan we links de Pastoor Hellemonsstraat in. We kijken nu van de andere zijde tegen de basiliek aan. Pas als we bijna op de Markt zijn, stappen we het kerkplein op. Dat doen we pas op dat punt, omdat daar de zogeheten Romeinse poort zit. Wie daardoorheen stapt komt niet slechts op het kerkplein uit, maar ook in Rome.

Want de kerk, die vanaf 1865 gebouwd werd door de beroemde architect P.Cuijpers, ook bekend van het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam, is een getrouwe kopie van de Sint-Pieterskerk in Rome, zij het wel 16 keer kleiner. Op de voorgevel na, waar we tegenaan kijken. Die is afgekeken van de Sint-Jan van Lateranen, ook een beroemde Romeinse kerk. Zo fanatiek was Willem Hellemons (1810-1884) in zijn liefde voor de paus en Rome, de stad waar hij gestudeerd had, dat hij de 3500 inwoners van Oudenbosch wist te over te halen om aan zijn bouwplannen mee te werken. In 1912 is de kerk tot basiliek verheven. Eén detailtje uit de rijke decoratie dat me is bijgebleven van de rondleiding op mijn misdienaarsreis: het baldakijn in de kerk wijkt op één punt af van het origineel. Aan de vier zijden zit een kanten versiering. Die in Rome is bezet met bijen. Die van Oudenbosch heeft roosjes, als dankbetuiging aan Rosalia Scholten, die veel geld gaf voor de bouw. In de hoofdpilaar met het beeld van de Heilige Augustinus bevindt zich een wenteltrap van 70 treden die leidt naar een winkel, met een ruime sortering heiligenbeelden en souvenirs en een museumpje. Nog eens 70 traptreden hoger zitten we in de koepel, zo'n 28 meter boven de vloer van de kerk. Daar valt prachtig nepmarmar te zien, maar om ervan te genieten moet je beslist geen hoogtevrees hebben.

Weer buiten de kerk slaan we rechtsaf, opnieuw de Markt in tot aan het Postkantoor in chaletstijl links. Naast dat gebouw zit een steeg die leidt naar een parkeerterrein. Aan het eind van de steeg gaan we rechts, het langgerekte plein omgeven met witte

gebouwen op. Dit is Saint Louis, een voormalig jongensinternaat, eveneens gesticht door Hellemons, met enkele andere notabelen. Het plein wordt bekroond door opnieuw een Romeins kerkje, met weer een koepel. We nemen dezelfde weg terug en vervolgen onze wandeling op de Markt. Rechts het vroegere stadhuis, nu een museumpje: voor de Nederlandse zoeaven, vrijwilligers die zich meldden als soldaat om de kerkelijke staat te helpen behouden. De paus was staatshoofd van dat land, dat Midden-Italië besloeg. De zoeaven probeerden tevergeefs de legers die vochten voor een verenigd Italië af te houden. Het was ook nu Hellemons die druk soldaten hielp ronselen, die vaak via Oudenbosch naar het zuiden trokken.

Het museum is klein, maar een genot. Wat te denken van de drietalige lijst met zonden om de jongens die geen Frans of Italiaans spraken te helpen bij het biechten. Aanwijzen was genoeg. Alle zonden waren genummerd. Nummer 16: Ik heb gezondigd met mijzelf, nr. 17: ik heb gezondigd met eenen gezelschap, nr. 18: ik heb gezondigd met een ongetrouwde vrouw. Weer buiten slaan we de eerste straat rechts in, de Fenkelstraat. Op huisnummer 26 bevindt zich de Nederlands Hervormde Pastorie, een van de oudste gebouwen van het dorp, dat dus niet smetteloos rooms is. Het kerkje ligt ernaast. Met de bocht mee komen we in de prof. Van Ginnekenstraat, die uitkomt bij de Haven. In de Kaaistraat slaan we linksaf de West-Vaardeke in. We steken het drukke kruispunt over, en belanden in de Molenstraat. Na zo'n 100 meter links de Fortuinstraat in, het Poortgebouw onderdoor. Dat was eens de toegang tot de gronden van de broeders van Saint-Louis. Nu is daar een moderne woonwijk gebouwd. We slaan rechtsaf de Ankerstraat in. Daar zit de entree tot wat vroeger de kloostertuin was. Nu heet die het Arboretum. Het is daar goed dwalen en mijmeren over de vergane glorie van het Rijke Roomse Leven en over het misdienaarschap. We lopen ten slotte via de Ankerstraat en de Parklaan weer terug naar het station.

De basiliek, het zoeavenmuseum en het Arboretum zijn niet alle dagen en ook niet op dezelfde tijden geopend.

